List 34. **NOVICE** Tečaj XXXI.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 20. avgusta 1873.

Obseg: Velik korak v napredku predivstva na Kranjskem. — Letina na Notranjskem in strah pred previsoko cenitvijo zemljiško. — S planin Predarlskih. — Letošnja letina. — Poročila o Matičnih zborih. (Kon.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Velik korak v napredku predivstva na Kranjskem.

Že več let si prizadeva kmetijska naša družba, da pomaga zboljšanju predivstva po setvi Rusovskega lanú in gojenji v vodi.

Al tužnega srca moralo se je opazovati, da se kmetje ne lotijo potrebnih rečí tako živo, da bi kazalo kaj vrednega vspeha.

Kraj, kjer se je imela prvič vresničiti želja naše hvalevredne družbe kmetijske, pomagati predivstvu na Kranjskem, postala je mala vasica Vesca v Vodiški županiji. In kdo je pravi začetnik tej reči? Po mnozih dogovorih med družbo kmetijsko in predsednikom katol. političnega društva v Vodicah, častitim g. župnikom T. Kajdižem, se njemu posreči, da si pridobí že pozimi g. Rih. Dolenca, ki je ljudstvo podučil, kako naj sejejo lan, in zdaj pa g. Piskar-ja, ki je delo godilnice jako umno vodil.

Gotovo govorim iz src vsih Vodiških faranov, ako izrekam gorko hvalo prečastitemu župniku gosp. Kajdižu za marljivo in neutrudno delovanje oziroma na povzdigo omike v obče in na povzdigo kmetijstva.

Kmetje po naši županiji so sejali letos 30 mernikov Ruskega lanú. Ker so mislili iz začetka, da bo njih nada o lepem pridelku splavala po vodi, so že skušali lan goditi po starodavni navadi na rôsi, in le nekoliko v vodi v velikih kadéh.

Al v njihovo veliko veselje jim pošlje kmetijska družba imenovanega g. Piskarja, da vodi delo nove godilnice, katera je že dovršena in že se lan v njej godi.

Dolžnost nam je in potreba, izreči tù srčno hvalo g. Piskarji, ki je imel blago potrpežljivost pri nadzorovanji dela. Pokazal je pri tej priliki, da mu ni za njegovo osebo in njegov dobiček, ampak za dobro stvar samo. Hvala mu toraj, da v Vesci imamo prvo godilnico na Kranjskem.

Kmetijski družbi pa, katera se tako marljivo trudi, ustvariti nam boljše materijalno stanje, želimo, da mili Bog blagoslovi njeno delovanje. Za trlico, katero je blagovolila kmetijska družba zdaj nam posoditi z obljubo, da županiji Vodiški novo v last podari, gré hvala iz ust vseh faranov.

V Vodicah 16. velicega srpana. H—d.

Letina na Notranjskem in strah pred previsoko cenitvijo zemljiško. *)

Nadjali smo se na Notranjskem letos dobre letine in mislili se nekoliko iz denarne stiske izkopati, kajti spomladi kazalo je vse prav lepo; pogostni dež, ki ga naša zemlja silno potrebuje, pospešil je razvoj rastlin, in sadje je cvetelo prav lepo, da bilo ga je veselje gledati, posebno pa češplje. A v najlepšem cvetji nastane spomladanska huda zima in zmrzlina ter vniči cvetje na drevji, pa tudi dosti drevja polomi, in neizrekljivo škodo naredí. Zaporedni dež škodoval je žitu v cvetji; kasneje pa nastane velika vročina in suša, ki naredí prezgodnjo zorenje žita. Klasje je vsled tega ostalo kratko, na pol gluho, in zrnje je kumerno. Násad, to je, 100 snopov, daje komaj po 6 do 8 bokalov žita. Krompir je sicer še zdrav, al zarad prevelike suše ne more odebeliti; droban je, malo debelejši kot orehi. — Fižol se suší na korenini in bode tudi prezgodaj dozoril ter droban ostal. — Trta je večidel prazna, in dosti manj bo mošta od lanskega leta. Le sena smo obilo nakosili; zato pa otave ne bo nič, kajti travniki, senožeti in pašniki rujavi so že kot lisica. Ne vem, s čem se bo ljudstvo čez zimo preživelo, ki nobenega zaslužka nima, in s čem davke plačalo, ker od pridelkov nič za prodati ni?

Kdor je poleti videl žita na našem polji, mislil sí je, da bogata žetev je gotova. A človek obrača, Bog pa obrne. Pa vsaj nas skoraj vsako leto suša tare tako, da nimamo nobene redne letine. Vendar se pa hoče *naše polje staviti med najrodovitnejša polja na Kranjskem!* Naj se tisti gospodje cenilci, ki naše polje v najboljšo vrsto stavijo, potrudijo le-sem, in prepričali se bodo z lastnimi očmi, da se tù ne moremo zanašati na redni pridelek kot drugod, in da naše polje potrebuje pogostoma dežja, če hočemo kaj pridelati; ako ga ni, zgorí nam vse! — Pa še druga nadloga nas tare, namreč huda burja jeseni in pozimi, ki nam zemljo odnaša, in čedalje veči kras napravlja, pa tudi rast zadržuje. Res, da nas kaka tri leta sem ne nadleguje tako, a ni upati, da bi si bila drugo pot poiskala ter nas popustila. Tedaj mora se pri cenitvi zemljišč tudi na ovo nadlogo gledati. Ako se nam po novi cenitvi davki ne zmanjšajo, moramo v nič priti. Zato „caveant consules“!

*) Hvala lepa za resnično poročilo in odkritosrčno besedo o cenitvi zemljišč. Naj bi ne bila klic npijočega v puščavi! Vred.

S planin Predarlskih.

Zanimiv utegne našim bralcem biti posnetek iz prijateljskega pisma od 13. t. m., ki ga je dr. Bleiweis dobil iz Gehra nad Andelsbuch-om v Predarlskem (Vorarlbergu) od prečastitega gosp. Mesarja, ki je kot prvomestnik prve Kranjske sirarske združbe blagovoljno prevzel misijo družbe kmetijske ter šel ondašnje sloveče sirarske naprave ogledat na korist našim domačim sirarijam.

Prijazno sprejet od tajnika ondašnje kmetijske družbe gosp. Ratz-a in podučen od prednika imenitne Dornbirnske mlekarije gosp. Salzman-a, je hitel gosp. Mesar na planine, da vidi ondašnje mlekarsko in sirarsko gospodarstvo, in „ravno s te prijazne višave planinske „Gehra“, ki je Eldorado Predarlskega sirarstva — piše gosp. Mesar — sporočam Vam in drugim prijatlom svojim presrčen domoroden pozdrav. Vidim tukaj pač umniše planinsko gospodarstvo — kamnje na kupe naloženo — grmovje iztrebljeno — gnoj raznešen — gnojnico iz hleva in pomije iz sirarske kuhinje vkup v jamo nabirane in po planini razlivane. — Sir „Grojer“ delajo tukaj; mislim, da sem do zadnje pičice vse potrebno videl in si zapomnil, — da! še iz siratke neko sladčico delajo, ki jo v trde kepe stlačijo ter na kruh s surovim maslom mažejo in tudi kot mečivni pripomoček zoper kašelj zeló hvalijo. Tukajšnji sirar je prav umen človek, tudi njegov jezik je umevniši memo prejšnjih. Zato mislim, da sem do konca izšolan ter mi ni treba hoditi še v Bavarske planine „Allgäu“, kakor sem pred napeljano imel, dokler nisem na te planine prišel, kar bi bilo pa zdaj res odveč, ker sem tukaj veliko časa tudi na ponavljanje obrnil. Le še v Reutte grem in Berau, kjer je neko društvo za skupno prodajo od nekaterih tukajšnjih družeb pridelanega sira, kjer se tudi s to vravnavo za kak enak prihodnji primerljej seznaniti morem, toliko bolj, ker je računstvo tega društva tudi od ministerstva pripoznano in pohvaljeno“.

Kratke te črtice kažejo, kolike koristi more naši deželi doiti od tega potovanja, ko se bode to, kar je naš rodoljub videl in skusil na planinah, o mlekarstvu in sirarstvu slovečih, vpeljalo na naše domače. Zato dobro došel zopet v domovino našo, mili rodoljub!

Čbelni sejmi na Kranjskem.

4. avgusta smo čbelarji Gorenski v Kranji imeli sejm za čbele. 10 voz panjov je bilo na ogledu. 3 vozovi so bili iz starih Fužin Bohinjskih pripeljani; kupčija je bila navadna. Čbelar barona Rothschütza jih je nekaj prevzel, prejšnji teden pa tudi v Bohinji od g. Porente 3 vozove po 40 panjov. 1. avgusta pa se je 13 vozov čbel prodalo, voz po 94 do 100 gold., v Št. Vid nad Ljubljano so jih 2 voza peljali.

Nikjer drugod v Avstriji ni sejmov za čbele. To je imenitno za naše Kranjsko narodno gospodarstvo, da so čbelni sejmi v Kranji in na sv. Lorenca in Šmarni dan na Igu. Na Igu je čbelna barantija živahna, pa tudi še zeló zvijačna. Čbele in mešetarji so opijaneni, vendar Ižanske čbele so navadno bolj srčne, Gorenske pa bolj pridne.

Letošnja letina

je v vsem našem cesarstvu komaj srednja; — na Rusovskem je žitni pridelek obilen; — posebno plodna je letina bila v Ameriki; — pridelek svile (žide) na Laškem ni po volji. — Turška goveja kuga je desetino goveje živine pobrala na Ogerskem; tudi na Hrvaškem je naredila veliko škodo in jo še zmirom dela.

Znanstvene stvari.

Poročila o Matičinih zborih.

Poročilo o XXVIII. skupščini Matičinega odbora

17. julija 1873.

(Konec.)

Vsled odborovega sklepa pri zadnji skupščini se je pričelo trudapolno in neprijetno tajnikovo delo, ki mu je bilo naloženo ozir tirjanja zaostalih Matičnih doneskov.

Razposlalo se je pod 8. decembrom 1872. leta deloma naravnost, deloma po poverjenikih 445 opominjalnih pisem z naslednjim sklepom:

„Vljudno Vas toraj z ozirom na odborov sklep, da se zbrišejo oni, ki zaostalih doneskov ne plačajo do konca tekočega leta, prosimo, da do 31. januarija 1873. leta Matici s poštno nakaznico pošljete omenjeni znesek, ali ga pa gosp. poverjeniku oddaste; — v prihodnje pa vsako leto vsaj do 30. junija plačate donesek, da tudi Matica more redno izdajati in plačavati knjige“.

Vspeh ali nasledek teh 445 pisem je bil jako različen. Naj navedem slav. odboru nekoliko tacih razlik:

1. Večina tirjanih društvenikov so zahvalivši se za spomin plačali zaostalino, zlasti iz vrste letnikov.

Ustanovnine je — povrh šteto — na dolgu še blizo 1000 gold. in to primeroma največ iz Trsta.

2. Nekteri društveniki so molčé radi plačali dolg.

3. Nekteri so bili z opominom razžaljeni tako, da so sicer — se ve da neradi — plačali dolg, a tudi dali izbrisati se iz Matice.

4. Dobil se je še celó, ki ni nič hotel plačati in je bil tako predrzen, da mi je skoro vse prejete knjige nazaj poslal; eden je za one knjige, ki si jih je pridržal, zahteval račun; ta se mu je poslal, a dotičnega zneska 7 gold. 60 kr. do danes le še ni v blagajnico.

5. Našli so se, ki so tajili, da so prejemali Matične knjige za vsa leta, ali rekli, da niso dolžni za toliko let, kakor so bili tirjani, toraj upravništvo dolžili nereda ali celó nepoštenosti; bilo je treba, mnogo razjasnovalnih in dokazovalnih dopisov.

Med te se štejejo 4 Begunjski dolžniki (eden dolžan 12 gold., trije po 14 gold. in pa dopisi Lovr. Stepišnika, poverjenika slovensko-bistriškega). Če slavni odbor želí, preberem mu zanimive poverjenikove dopise in potem moje odpise: (Brala sta se le dopis in odpis g. Hrenu, Begunjskemu poverjeniku.)

6. Pripetile so se, žalibog, še druge žalostne dogodbe, katerih ne bi omenjal, ako Matična blagajnica ne bila bi tako občutljiva, da ne trpí nobene napake. Naj to ob kratkem, vendar dosti jasno povem. So udje, ki so redno plačevali, a poverjeniki njihovih doneskov niso redno odpošiljali; je še poverjenik, ki jih celó ni poslal — vsaj vseh ne in je tako prav za prav on dolžan Matici. Koliko danes znaša ta dolg, kažejo moji dopisi in računi, katerih se je nabral že precej debel zvezek.

7. V poslednjo vrsto pa štejem one, ki se niso ganili na nobeno stran; nekteri teh so pomrli, pa njihova smrt ni bila naznanjena Matici; — nekteri pa — vem da živé, — a ugasnili so za Matico, ker jih poštenost še toliko ni naganjala, da bi bili, če dolga niso hoteli ali mogli plačati, vsaj odgovor dali na prijazni dopis od 8. decembra 1872. leta.

8. Poslednjič naj bodo omenjeni oni, ki jih je g. dr. Vošnjak lani na večer pred VIII. občnim zborom bil zapisal v Matico. Spolnile so se g. dr. Vošnjakove besede, ki jih je govoril o teh letnikih, namreč: „nekaj jih bode pa izmed teh vendar le ostalo pri Matici“.

Plačevanje letnega doneska za 1873. leto potrjuje to proroštvo.

Po mnogih, vsestranskih razgovorih in pomislikih, kaj in kako bi Matici bilo na korist, je obveljal sklep, da se koj izbrišejo oni, ki so na dolgu od 1870. leta in se na opomin niso oglasili; ozir druzih dolžnikov pa se bode še nekoliko časa počakalo, ker g. blagajnik pové, da ravno zdaj jako dohajajo novci in je vselej med njimi kaka zaostalina, ki je gotovo že dalje časa čakala odpošiljatve, kajti poverjenik vendar ne more vsakega doneska sproti pošiljati, to bi pa tudi blagajniku ne bi bilo všeč. Najlepši red je, ako doneski ob enem dojdejo iz vsega poverjeništva.

9. Gosp. blagajnik Vilhar prebere sestavljen račun o preteklem letu, ki ta dan kaže 8200 gold. gotovine. Ker pa še ni konečno sklenil računa — kajti ravno zdaj najbolj dohajajo novci — zato se izvoli odsek (Sovan, Vilhar in Lésar), da po sklepu pregledajo račun, ki se predloži IX. občnemu zboru, in v imenu odbora sestavijo proračun.

Po g. Lésarjevem predlogu bilo je pa še sklenjeno, da se 2000 gold. drž. obligacij s srebernimi obrestmi kupi in pridene Matičini glavnici.

10. a) Gosp. Vilhar predloží načrt, po kterem naj bi se Matična hiša pri tleh popravila. — Da je poprave treba in da naj se izvrší, prizna odbor v načelu; določene svote pa ni dovolil, ampak odseku naročil, to delo izvršiti po najniži ceni.

b) Gosp. predsednik omeni, da je treba za tajnika skrbeti, ker je konec junija meseca že dotekel čas, do katerega je bil g. Lésar obljubil biti tajnik. Pred vsem toraj po pravilih vpraša: ali kdo izmed odbornikov prevzame to službo? — Gosp. Vavrů se oglasí, da prevzame knjižnico; za druga opravila se ne oglasi nikdo; zato se g. dr. Bleiweis oglasí ter nasvetuje: naj tajništvo ostane, kakor je bilo, toraj g. Lésar naprosi, da ostane tudi prihodnje leto tajnik.

Gosp. predsednik potem naznani, da je več ko pravilna večina pritrdila nasvetu; toda g. Lésar želí, da odbor glasuje z besedo.

Gosp. dr. Costa vstreže želji in za predlog nepogojno ni glasoval g. dr. Razlag, ampak s pristavkom „do občnega zbora", in g. Lésar celó ni glasoval, vendar se je pa po nekoliko ugovorih konečno vdal skoro soglasni želji odborovi.

c) O sproženi podpori g. Žepiča za natiskovanje latinske čitanke bilo je rečeno, da se ne more pričeti obravnava, ker odboru ni bila predložena dotična prošnja. Vrh tega pa tudi treba ne bode podpore, ako prihodnji deželni zbor pritrdi temu, kar mu predloží deželni odbor.

d) Gosp. Šolar omenja dveh nasvetov, ki jih je g. dr. Krek storil ozir nabiranja narodnega blagá. — Za štipendije nabirateljem on — Šolar — ni, pač pa zato, da se nabirateljem dá nekak navod v podobi vprašanj za nabiranje, ter meni, da je dr. Krek najsposobnejši, ki bi sestavil ta vprašanja; sl. odbor naj ga toraj naprosi, da bi to storil. (Odbor soglasno pritrdi.)

In ker nima nikdo nič več omeniti, predsednik ob pol 7. uri sklene sejo in razide se skupščina.

Naši dopisi.

Iz Rusije 14. (26.) julija. —η— Od aprila do julija so prinašali tukajšnji časopisi telegrame in dolge spise z bregov Kaspije, Turkestana in iz stanov Ruskih vojnih krdel o hodu vojske proti Hivi. Te dni smo čitali podrobno sporočilo o vsej ekspediciji in o padu Hive, katero je vladi poslal glavni vojevoda, general-adjutant Fon-Kaufman. Hiva je od vseh strani okrožena, kakor je znano, s peščenimi puščavami, po 100 do 150 milj širokimi; le proti jugo-vzhodu jo veže struga reke Amu z Buharskimi planinami, in proti severu iztoki imenovane reke z Araljskim morjem. Kakor puščave, tako so preteklo spomlad objela Hivinski osredek Ruska vojna krdela, tako, da Hivinci nikamor se niso mogli umakniti, od jutra Turkestansko krdelo, 5000 mož močno pod poveljstvom glavnega vojevode Turkestanskega general-gubernatorja Kaufmana; od severozapada Kavkasko orenburško krdelo 5000 mož pod načelstvom general-lejtnanta Verevkina, in od jugo-zapada Krasnovodsko krdelo 3000 mož pod načelstvom polkovnika Markozova. Najkrajšo, pa pri tem najtežo pot je imel polkovnik Markozov s svojim krdelom. Od 1. do 22. aprila je on pokoril Tekince in druga kočevska in roparska plemena po Atreški dolini, potem se je obrnil proti severu čez gole peščene griče v Uzboj ali suho staro strugo reke Amu, po kateri je v nekoliko dneh dospel do Igdiških vodnjakov; od tod se je nameril iti naravnost proti Hivi čez Kara-Kumsko puščavo. Prvi vlak krdela je 2. maja dospel do Ortokujskih vodnjakov, poslednjič je tega dne zapuščal Igdiške. Vročina je bila v Kara-Kumah (črnih peskih) vže tako silna, da so termometri popokali. Vode v Ortokujah za tako množestvo ljudí in živine bilo je malo, in še tisto malo, kar je je bilo, cikalo je zeló po soli. Iz 1200 velbljudov, ki so teže nosili, jih je od žeje, vročine in truda poginila vže skoraj polovica, tako tudi mnogo konj, da so jezdeci morali peš bresti vroči pesek; vojaki so padali v omedlevico, trije so od solnčnega zapala umrli, druge je oživljal konjak, ki so ga vrači po sreči seboj vzeli. O daljši poti proti Hivi ni bilo druzega znano, kakor da še dober teden bi bilo treba po golem pesku hoditi. Vse te nadloge so primorale polkovnika Markozova vrniti se s krdelom v Krasnovodsk, kamor ga je 15. maja brez treh mož srečno pripeljal. Pri vsem tem je Markozov svojo glavno nalogo izpolnil: zagradil je Hivincem odstop na Atrek, kakor tudi odrezal jim pomoč, ki bi jim jo bili mogli prinesti Atreški kočevci.

Krdelo general-lejtnanta Verevkina sostoji iz Orenburškega oddelka, iz Kavkazcev pod načelstvom polkovnika Lomakina in iz Araljske flotilije. Orenburšci od 1. aprila do 22. maja so dospeli čez Kirgiske stepe, ob zapadnem bregu Araljskega jezera in po suhem dnu Ajbugirskega zaliva *) do Kunjigrada na Amu. Tukaj so se ž njimi zedinili Kavkazci prišedši iz Mengišljaka čez Usturško puščavo. Pot čez to puščavo tudi je silno težavna, vendar vročina ni bila tako huda, vodnjaki so bolj pogosto izkopani in imajo boljšo vodo, kakor Kara-Kumski; tam pa tam se celó kaj zelenega sreča. Amu — reško dolino od Kunjigrada do Šurahana proti Hivi popisujejo lepo kakor raj. Mnogo mest, Kunjigrad, Hožejli, Kitaj, Novi Urgenč, Šurahan in druga imajo po 3 do 8 tisoč prebivalcev; med temi mesti so gosto razsejane vasí, okrožene s sadnimi vrti, rodovitim dobro obdelanim poljem in gaji; vsa dolina je prerezana z brezštevilnimi vodotoči, kteri z rečno vodo napajajo polja in vrtove. Okolice Kunjigraško, Novo-Urgenško in Šurahansko imenujejo žitnice srednje Azije. Gospodujoče pleme so Hivinci, Tatarskega rodu; doljno dolino od Kitaja do morja naseljujejo večidel Kirgizi, srednjo dolino okoli mesta Mangita in severo-zapadni kot od Hive naseljujejo Jomuti — Azijaški bratje Avstrijskih Magjarov.

(Dal. prih.)

Z Goriškega 16. avg. ⊕ — V pondeljek 25. t. m. (sejm sv. Jerneja) bo imelo društvo „Gorica" izreden

---

*) Ajbugirski zaliv, 15 milj dolg, je vže štiri leta popolnoma suh, kakor se je zdaj zvedelo.

*

zbor, da postavi uradno in za trdno svojega kandidata za deželni zbor. Ena ne le senčnih, temveč temnih straní ustavnega življenja, je gotovo agitovanje za volitve; ni je strasti, da bi se o tem času ne izbudila, ni je nepoštenosti, da bi nekterim ne služila za sredstvo. In pa še le današnji čas, ko je nravnost in poštenost iz mnogih krogov skor popolnoma izginila, ali pa je načelska borba taka, da drug druzega nravskih principov ne priznava! Večkrat se prav čudne reči pripovedujejo o volilnih agitacijah na Angleškem, Ogerskem in drugod. Al bojim se, da v prihodnje bodo navajali za grd izgled nas Slovence! Pri moji veri, da mi je ljubša Ogerska volilna tepežnja nego take nagnjusnosti, kakor se že nekaj časa po nekaterih slovenskih listih berejo. Kdor je, na priliko od začetka opazoval, kako od daleč so začeli naši „mladi“ (pač strašno mladi!) dr. Bleiweisovo slavo in veljavo podkopovati — sè „starimi“ „Novicami“, sè „slabimi, neprimernimi...“ njegovimi berili itd. itd. — in zdaj vidi kupe blata, ki ležé pred čistimi njegovimi nogami; — kdor bere, da se celó iz častitljivega njegovega imena „oče“ norčujejo: mora pač ostrmeti misleč: kakošna bo naša prihodnost?! Sicer pa ni čuda, da z „očetom domovine“ tako delajo, potem ko je menda spričano, da je eden glasovitih naših „mladih“ (na Kranjskem) z naturnim svojim očetom tudi blizo tako ravnal. Bil je oče njegov na smrtni postelji; rahločutni sin ga pride obiskat in najde že umirajočega. Držali so mu po cerkveni šegi in pobožni slovenski navadi gorečo svečo. (Da, tudi slovenska narodna navada je to, kar kaže krasni pregovor: „ti meni luč, jez tebi ključ“.) Kaj pa storí omikani in olikani, očeta „prisrčno ljubeči“ sin? Razsrdi se, zgrabi svečo in jo zabrusi tje po sobi!! — Prijatli, Slovenci! In ti ljudje Vam zdaj pridigajo, da „za vero ni nobene nevarnosti“. Vem, da sveča v roki umirajočega ni še vera, vem pa tudi, da mora presneto malo tehtati vera tacega človeka, kateri pobožnemu svojemu očetu ne privošči zadnjega tolažila, simbôla vere, v kateri in po kateri je živel, — in upanja, v katerem umira, — upanja, da mu hip na hip zablišči „večna luč“. — Kar se tiče agitacije pri nas na Goriškem, hodil je pretekle dni commis voyageur gosp. E. Klavžar po Soški dolini ljudí šuntat proti dr. Tonkli-u. Tudi g. Ličen iz Rihenberka ima časa na prodaj in hodi ljudí motit za Lavrič-a. Saj ni treba, gospodje; dobro vino najdejo pivci tudi brez veje; tako bodo tudi volilci znali voliti „čisti značaj“, moža, ki je „vse žrtvoval za narod“ — (tudi to, česar nikdar imel ni).

Iz Gorice 17. avg. — Nabral sem nekaj novih kandidatov. Našega gosp. župana, grofa Karola Coronini-a (nekdanjega deželnega poglavarja Salcburškega) mislijo tudi od neke straní za kandidata ponuditi (znabiti od vladne?) in sicer za mesta in trge. Gosp. grof Franc Coronini (deželni glavar) bi imel biti izvoljen od vélikega posestva. Kam denete pa dr. Pajerja? Saj njegov nasvèt v deželnem odboru v zadevi vpeljanja nemškega jezika na Goriški vadnici je imel dober vspeh. Iz Dunaja se je namreč polouradno odgovorilo, da ni ministerstvo nikdar nameravalo vpeljati nemški učni jezik. Torej je zaslužil dr. P. svoj mandat — ali ka-li? — Rad bi vedel, kdo je tisti norec, ki g. barona Karola Tacco-a (ne vem, za katero skupščino) volilcem nasvetuje? On ni ne za nas, ne za Lahe; pustite ga! Vzrokov, ne voliti ga, imamo sto manj enega. Edini vzrok, zarad katerega bi ga utegnil kdo z dobro vestjo priporočati, je ta, da je gosp. baron predsednik cestnega odbora okraja Goriškega. Ali, dokler ga gosp. tajnik in denarničar (tega istega cestnega odbora) Ern. Klavžar, sam ne priporoča, pač ni sile, da bi se drugi za-nj ešofirali. — Današnji ples pri sv. Roku (predmestji) je uradno zabranjen (iz zdravstvenih ozirov). Kôlere v Gorici še ni, pač pa so kózice zopet huje zobé pokazale; še celó v samostan čč. Uršulinaric so našle pot. — Da imamo Slovenci na Goriškem enega poslanca voliti, Lahi pa 3, to je po „Isonzo“-vem menjenji popolnoma pravično, češ, da Lahi plačujejo več davkov. Dokazano je pa, da spada na Lahe le polovica davkov. — Drugič več.

Iz Notranjske Bistrice 13. avg. (*Odgovor gosp. notarju Anton Kupljenu na njegovo „poslano“ v 184 štev. „Slov. Naroda“.*) Predzadnje „Novice“ so prinesle dopis iz Bistrice, kteri sporoča, da sta se Postojnskega shoda udeležila tudi gg. A. Kupljen in Al. Ličan, ter da tukajšnje ljudstvo ne stojí za omenjenima gospodoma. Vsak človek, ki ta dopis le nekako pazljivo prečita, vidi, da le to, in edino to, zadeva v dopisu imenovana gospoda. Vse drugo, kar je v njem o veri in o nekem brezvercu povedanega, je popolnoma objektivno in prav nič nju dveh ne zadeva. — Kaj vendar je storil gosp. notár Kupljen? On vse, kar je v dopisu povedanega, na-se obrača ter se prišteva bogatinom, ki pri polni mizi sedijo, patetično pripovedovaje bralcem, da je bolj srečen nego brezumni dopisnik „Novic“, dasiravno ga o tem nihče ni prašal in mu nihče „njegove“ sreče ni zavidal. Strastno potem na-me plane, češ, da jez sem dopisnik „Novic“, ki se drzne njega svetu razglašati. Ne imenuje me sicer naravnost po imenu; vendar me pa tako opisuje in zaznamva, da noben Bističan ne more dvomiti, da je mene mislil, ker tukaj ni druzega duhovna, ki bi bil „iz službe izstopil“. To pa je ravno tako, kakor da me po imenu imenuje. Dasiravno jez možko besedo zastavim, da nisem omenjenega dopisa pisal, in da tudi ne vem, kdo ga je pisal, vendar notár Kupljen surovo mojo osobo napada in z najgrjimi psovkami moje poštenje žali ter tako dvoumno in nelogično kvasi — prav tako, kakor govorí, — da bi človek, ki površno njegov dopis prebere, lahko Bog vedi kaj o meni mislil. Kdor mene pozná in moje mirne objektivne dopise „Novicam“ in „Danici“ prebira, mora reči, ako hoče resnico govoriti, da nisem vajen o osebnostih pisati; zatoraj me to temveč žali, *) da me taka reva, kakor je gosp. Kupljen, pred svetom omazati hoče. Prosim, naj bralci sami razsodijo: kako se imenuje človek, ki druzega po krivici obsoja kakega slabega djanja, če je ta pripraven s prisego potrditi, da je nedolžen, kakor sem jez v zadevi tega dopisa? Ali je kak §. v postavah zoper človeka, ki poštenega duhovna, ki zavoljo bolezni začasno v pokoji, na svojem domu, v svojej hiši mirno živí, potepuha imenuje, kakor o meni govorí notar Kupljen („da se iz službe izstopivši, po Bistrici potepam“)? — Kako sodijo pošteni ljudje o časniku, kteri vsako kvanto, o njeni resnici ne se prepričavši, v svoje predale jemlje, ter ni nihče več varen, posebno če je duhoven, da ga ne napade? Mene z blatom ometati gotovo ni vzroka imel. Gosp. Kupljena ne bom tožil zarad njegovega žaljivega dopisa, tudi mu ne bom več odgovarjal, ker iz njegovega „poslanega“ sem se prepričal, da ni napačna misel, katero imajo ljudje pri nas o njegovi učenosti, modrosti in sploh duševni zmožnosti. Janez Bilc.

---

*) Vredništvo živo obžaluje, da visoko spoštovani gosp. J. Bilc, ki onega dopisa niti ni pisal, niti „Novicam“ poslal, je tako grdo po krivici napaden bil. Če je pa gospod notár slovenščine tako malo zmožen, da še navadne časniške korespondencije prav ne razume, no, kako še le mu gré z druzimi pismi?! Če tedaj je vse na-se obračal, spominjati bi se po takem nehoté utegnili bralci nemškega pregovora: „den Schuldigen geht 's Grausen an“. Vred.

Iz Notranjskega 16. avg. —r— Dopisun iz Trnovega na Notranjskem v štev. 187. „Naroda“ grdo napada naše „Novice“, ki nas vodijo k napredku kmetijstva in druzih znanstev in so borile se za narodne naše pravice že ob hudem času absolutizma, vedno zvesto pa branile svetinje naše vere; on udriha po navadi „Narodovcev“ tudi po duhovščini naši. Na to kratek odgovor.

Ako bi dopisun program dnevnika „Naroda“ prebral, bi on „Narod“, ne pa poštene „Novice“ „pravi eksemplar tercijalke“ (hinavke) krstil, kajti „Novice“ se zvesto držé programa svojega, ne pa „Narod“. Kaj nam je „Narod“ v programu svojem obetal? — Čitaj, dragi bralec, le prve številke njegove, a čitaj tudi one od poslednjih mesecev, pa se bodeš prepričal, kam je zabredel od svojih obetov in kakih nesramnih sredstev se čedalje bolj poslužuje, da bi verni naš narod spridil, prave rodoljube in duhovne ob veljavo pripravil; zato zove jih mračnjake običaje naše sv. cerkve pa bedarije! Kaj res mislite vi lučnjaki! da inteligentni del naroda našega je tako slep, da ne vidi, kam pridejo ljudstva, ki so vero vrgla kot staro šaro v kot in si „svobodo“ in „napredek“ napisala na bandero svojo? Ali res mislite vi lučnjaki, da narod naš ne vé, da prav Vam gré imé mračnjakov, ki zakrivate očém naroda brezdno, v ktero pade pijan „svobode“ in omamljen „napredka“. Ali mar mislite, da ne vemo, kam so enaki liberalci Francijo in Španijo pritirali? Al mar ne vidimo, kako tudi Avstrijo hoče Bismark zapreti v mrežo brezverstva? Parižka komuna in to, kar se že delj časa po Španjskem godí, kjer kri scurkoma teče, nam očí odpira. Mili Bog nas reši tacega sadú lučnjakov! In mi, ki med ljudstvom in z ljudstvom živimo, bomo k vsemu temu molčali in roke križem držali? Prepričani smo, da se je v našem stoletji v resnici že večina našega naroda toliko omikala, da sebične nakane vaše sprevidi in dobro vé, komu naj veruje in komu naj zaupa; zatorej nam ni bilo in nam ne bo treba od hiše do hiše hoditi, „bokalov prazniti“ in „kalinov“ vaših na limanice loviti. Če pa mi prijatelje svoje po prijateljsko, kakor oni nas, obiskujemo, jih ne obiskujemo, kakor morda dopisun svoje, da bi jih objedali ali zoper resnico na svojo stran vlekli, kajti prijatelji naši že sami dobro vedó, kaj jim bo o svojem času storiti; — oni gotovo ne bodo glasovali za onega, ki se drži gesla novoslovencev, ampak za grofa Hohenwarta, ki se drží starodavnega našega programa: „za vero, dom in cesarja!“ Pod to zastavo bomo zmagali, združeni z veliko stranko Avstrije, ki se po druzih deželah boruje pod istem geslom!

Iz Notranjskega 16. avg. — „Narodovci“ in „Vošnjakovci“ poslednji čas nekoliko s svojo agitacijo ponehujejo, ker prejasno vidijo in preglasno čujejo, kako odločno da se vêdejo možjé, ki stojé za Hohenwarta, ki ga visoko ceni ves slovanski svet našega cesarstva, ki je največi strah vsem nemčurjem in centralistom in v katerem državnopravna stranka Avstrije vidi svojega prvega zastopnika. V Planinskem okraji šteje Vošnjakova agitacija edino še gg. Hrena, Krašovca, Antona Lavriča iz vélikega Vrha, peščico učiteljev, katere je g. Krašovec v skupščini na Rakeku omamil, osobito Drmelj-a, Vovk-a in učitelja Begunjskega.*) Gosp. Jeršan na Uncu se kaže neutralen, g. Obreza v Cerknici defenziven, župan Cerkniški Milavc že nekako težavno za Hreno-Krašovci vleče.**) — V Postojnskem okraji agitirajo pod brezverskim (konfessionsloznim) geslom: notar Kupljen, A. Zabred in mlajši Kavčič na Razdrtem, učitelji Rant, Bedenek in Koler, duhovnika Ča—(!!) in Do—(!!) in neki Žan, — v Vipavski dolini župan Kavčič, Rihard Dolenec in dr. Rojic. — Tù imate skupno „Vošnjakovo“ gardo ilustrirano.

Gledé na velikansko Hohenwartovo stranko, se je res čuditi, da dr. Razlag toliko časa molčé posluša. Da bode njemu in njegovim blamaža strašanska, naj si bo v gotovi svesti.

Iz Košane na Notranjskem 17. avg. (*Naš grof Hohenwart in pa „Narodovi“ janičari.*) Ker „Slov. Nar.“ nikoli ne berem, sem še le zdaj od druzih ljudí izvedel o škandaloznem dopisu „iz Pivke 1. avgusta“ v 177. listu. Poštenje mi ne pripušča, da bi molčal o taki grdi pisariji. Najpred naj ves svet vé, da ga ni Pivčana tako neumnega, da bi tako oslovski jargon v v kak časnik poslal, kakor je oni v imenovanem listu. Skovan je brez dvombe od ne-Pivčana, najbrže je „slavno“ delo kakega uradnika južne železnice v Šent Petru. Dopisun naj tedaj izvé, da ga je vsa Pivka obsodila, in zlasti Košanska fara je grozno nejevoljna zarad grdih psovk, ki se v njem berejo zoper visokočastnega sofarana — grofa Hohenwarta. Lažnjivi pisar ga med drugim zmirom pita z „nemškim“ grofom, in vendar pri nas vsak kmet vé, da zná tudi dobro slovensko govoriti. Pretekli četrtek sem nekega tesarja, ki ravno zdaj v grofovi grajščini dela, nalašč vprašal: ali govorí grof slovensko? in odgovoril mi je: „Kaj ne bodo znali slovensko, saj so v Ljubljani rojeni, — oni govorijo slovenski kakor mi drugi“. — Čemu tedaj ono neprestano pitanje z „nemškim“ grofom?! Trójica „Zarnik-Vošnjak-Jurčič“ si je to besedo izmislila, in zdaj gre četa „Narodovska“ slepo za njimi! Najbrže vé plašarski dopisun, da je grof Hohenwart pošten kristijan, ki se ob Gospodovih dnevih ne sramuje med kmete k službi Božji hoditi, — in to, to je „Narodovcem“ — slovenskim janičarjem — trn v peti. „Hajd! le dosti blata po Hohenwartu, in njegova kandidatura mora iti pod klop“, tako si mislijo „Narodovci“. Ubogi pritlikovci, ki se drznete sodniki biti o bivšem predsedniku najboljšega ministerstva! Tukaj mi pride na misel sledeča dogodba. Ko so zavezniki z napetimi vsemi žilami velikána Napoleona I. pri Lipsiku premagali, se drzne nek oficirček knjižurico spisati z naslovom: „Napoleon kein Feldherr‘; nachgewiesen von einem königl. preuss. Gardelieutenant‘.- Mlad, neskušen lajtnantček tedaj se je drznil največega vojvodo, kar jih svet pozna, obsoditi, da ne razume vojskovodstva! Ubogi pritlikovec pred velikanom, pred kterim se je tresla vsa Evropa! Tako hoče tudi politiški pritlikovec „Narod“ nekdanjega ministerpresidenta obsoditi in nesposobnega za poslanca razkričati! Se ve da vse njegovo napenjanje je prazna slama. Košanci so ponosni, da takega veljaka, ki ga vsi Slovani in tudi vsi nemški federalisti našega cesarstva visoko čislajo, imajo v svoji fari in si ne bodo dali nikogar druzega za poslanca vsiliti, če tudi vsi krompirjevci „Narodove“ armade zoper nje „ausrukajo“. Grof Hohenwart bo naš poslanec brez vsega agitovanja od strani duhovščine, o kteri „Narod“ vé toliko lagati. Med drugimi duhovni tudi mene pod črkami Š. J. ovaja, da delamo na vse kriplje že zdaj, da bi bili sami duhovniki in ne kmetje za

*) To tedaj je tista hvalisana neodvisnost učiteljev, da se dadó vpregati v kola Kraševčeva. Dober tek, gospôda!

**) Od mož previdnih, kakor so gospodje Jeršan, Obreza in Milavec, ki se ne dadó za slepo orodje rabiti iz Štajarskega importiranih zmešnjav, smemo pač pričakovati, da ne bodo ostali neutralni ali defenzivni, ampak se vstopili na stran resnice in koristi naše dežele. Vred.

volilne može izvoljeni itd. — Nesramni lažnik! To je pravo pobalinsko delovanje janičarske čete! Opravljivec pisač naj mi navede le enega samega človeka, pri katerem sem jaz beračil glasú za Hohenwarta! Vsaj nam tega ni in ne bode treba, vsaj vsak Košanec pravi: „naš grof poznajo naše kraje in vedó za naše potrebe; nihče drug ne bo naš poslanec kot oni!“ Živio tedaj naš poslanec grof Hohenwart! Šimen Jalen. *)

Iz Vipave. (*Poslano.*) Ker „Slov. Narod“ odpira svoj list vsakim psovkam, napadenemu pa ne dovoli prostora, da bi branil svoje poštenje, naj blagovolijo „Novice“ sprejeti sledeče pismo:

Nek pisar v št. 180. „Slov. Naroda“ je vse blato zgrabil, da me do dobrega va-nj zagrne in da bi s tem moje pošteno imé uničil. Da bi jaz komu na pot stopal, moral bi molčati, ko bi me uni odrival; ako pa vse zdražbe drugim prepuščam, in se me kdo loti s strahovitimi lažmí, da me pred svetom grdi, ondi sem prisiljen javno se oglasiti.

Prvo, kar se mi očituje, je to, da Vipavce nepotrebno derem z zidanjem zvonika v Logu. Al vsak pošten Vipavec vé, da je novega zvonika bilo neogibno potreba, ker stari je bil tako razrušen, da je v njem zvon s 45 stoti moral veliko let tiho stati, ako se ni hotelo k nesreči pomagati. Namesto tedaj starega do tal podirati in tam novega nazaj zidati, se je zastran simetrije in druzega ozaljšanja cerkve sklenilo, da se tretji novi zvonik zida, in k temu niso sami Vipavci, nego — kmalo bi rekel — ves slovenski svet od Adrije in Soče noter do Savine je k temu z nepričakovano radodarnostjo privolil. Da pa so se nabrani tisoči za zvonik, ne pa za bolnišnico ali za kaj druzega porabili, tega ni moj „baurath“ kriv, kajti denar se mora porabiti za to, za kar se dá.

Drugi strašanski naskok na-me je moj farovž! Hudobni blebetač, ki ne vé, kaj govorí, me v svoji zagrizenosti obdolžuje, da sem za zidanje farovža svoje farmane za 40.000 gold. odrl, jih v dolgove zakopal in celó M. Dolenca — oberrihterja — na nič pripravil. Farmani moji, kateri ste leta 1845. že hlače nosili, in omenjene sklade že plačevati imeli, kaj Vi pravite k temu? Ali ni tacega obdolževalca sama hudoba obsedla? Saj vendar dobro veste, da pri zidanji farovža Vas ne za denar, ne za kak materijal in tudi ne za brezplačno roboto nikdo še vprašal ni, — da tedaj k temu ne s pol krajcarjem ni nobeden pripomogel, nego da je vse stroške sama farna cerkev plačala, toda ne 40.000 gold. in tudi ne 21.000 gold., kakor jih je M. D. ponujal (?!), nego samo 15531 gld. 54 kr., kateri so bili po odloku tadanjega c. kr. gubernija 10. nov. 1848. leta, št. 12.299, in 13. marca 1849. leta, št. 5408, v to dovoljeni. Iz tega se razvidi, da ni bilo ne z občino, ne z „oberrihterjem“ nobene obravnave treba. Naj sodi zdaj svet: kje je moj obrekovalec teh 40.000 in 21.000 gold. vzel, da me ž njimi bíje!

Ako se morejo take strašanske laži izmisliti, da me grdijo, ni več čuda, da mi tak človek še blato škandala na farovž meče in celó krivega dela, da vero — čujte! — vero zatiram. Škoda, da ni povedal: ktero vero, kajti on — po pasjem grizenji soditi — o krščanski veri nima nobenega zapopadka.

Da bi me zagrizenec iz dobrega spomina pri narodu popolnoma izkopal, mora mu še tabor Vipavski na pomoč priti in mi še tam nikakoršne veljave ne pripušča. Dajte vi taborovci vsi, daj ti Ljubljanski in Notranjski „Sokol“, dajte celó vi, tačas še ne razdvojeni slovenski prvaki razsoditi, in se bodete gotovo začudili, kje da ta omamljenec orodja išče, da bi vse uničil!

Posebno težko mi pa dè to, da ta človek celó dotiko do šole na Slapu omenuje, in zakaj? — prav z žalostjo rečem — zato, ker bi bil sicer po vseh Vipavskih gnojiščih tega mojega častitelja iskal, ako me ne bi bil s tem sam primoral, drugod ga iskati in najti. On žolc maščevalnosti na-me razliva, ker so mu — kakor čujem — zraven mojega odiranja Vipavcev s 40.000 gold. in z zidanjem zvonika tudi to v glavo vtepli, da sem jaz njegov véliki nasprotnik. Gospodine, to spet je strašanska laž, katero Vam je moral v glavo vsiliti prav tisti, kateri je bil pred nekaj časom — kar sam spričujem — Vaš najhuji nasprotnik, a zdaj je Vaš natanko povezanec. — Da se je on mojega vtikanja v to šolo bal, to sem dobro vedel; — da bi se pa jaz bil kedaj s svojimi idejami v to rinil, o tem naj sl. odbor kmetijske družbe spričuje!

Vipava 9. avgusta 1873.

Jurij Grabrijan, dekan.

Iz Senožeč. (*Vabilo.*) V nedeljo 24. dne t. m. se bo v Senožečah imendan sv. farnega patrona in rojstni dan našega presv. cesarja Franca Jožefa z narodno veselico pod orehovo senco slovesno obhajal. Narodni ples je njen program. Vse bližnje in daljne narodne plesalce in plesalke vabi uljudno k tej veselici

odbor.

Škofja Loka 18. avg. (*Čuden volilen shod.*) V „Sl. Narodu“ štev. 188. smo brali na prvem mestu obširen popis nekega volilnega shoda 15. avgusta v Loki. Da pa nihče ne misli, da za g. dr. Zarnika pri nas res tako lepo pšenica rumení, kakor bi se utegnilo komu iz „Narodovega“ dopisa dozdevati, naj sledí tukaj za danes le nekoliko kratkih opazek. — Dr. Zarnik in tovarši njegovi skličejo volilni shod „pri zlati kroni“, in sicer ravno na praznik med 10. mašo, — — menda po naključji, kaj ne?! Zato pa je bilo mnogo volilcev po spolnovanji krščanske dolžnosti zadržanih, udeležiti se shoda; več tacih pa, ki bi pri shodu ne bili le „tihi kimavci“, ampak bi znali morebiti gosp. dr. Zarniku preveč nadležni biti, še dobilo ni povabila k shodu. „Narod“ objavlja imena zbornikov, med katerimi pa se nahajajo taki, kateri volilne pravice še nikdar niso imeli, je nimajo sedaj, niti nimajo upanja, da jo kedaj dobodo. Nekteri se menda že tudi sramujejo glasovanja, vsaj se jezé, da so imena njih razglašena bila; zopet drugi pravijo, da so njihova imena prišla vmes kakor Pilat v vero. Ako zadnjič še tiste, od kterih „Narod“ sam pravi, da „nimajo volilne pravice v Loškem mestu“, odštejemo, dobimo potem „ogromno“ številko 16 mož, ki naj bi blizo 100 Loških volilcev zastopali! Ako „Narod“ želí, postrežemo mu povsodi tudi z imeni. — In še več! Med omenjenimi 16 nahajamo tudi takošne, ki so nosili do sedaj na svoji zastavi ime — Dežmanovo, in so bili v ustavaškem volilnem odboru, al ker jim je tukaj le slabo kazalo, postali so čez noč — čujte! — „mladoslovenci!“ Nek imeniten gospod nam je rekel, „da mu je to prečudna zastavica“; alkdor naše dvojne liberalne nasprotnike bolj na tanko opazuje in obojnih namere spozná, temu se ta „metamorfoza“ ne zdi čudna, ampak čisto naravna. Herod in Pilat sta imela enake pojme o pravici — „in sta tisti dan prijatla postala“. — Iz vsega tega je jasno ko beli dan, na kako slabih, prav lončenih nogah je pri nas Zarnikovo kandidovanje, — podobno vtopljencu, ki se poprijema vsega, kar doseže, — „hilf, was helfen kann!“ Sam „Tagblatt“ se v svojem 187. listu norčuje z dr. Zarnikovo kandi-

*) Ponudba jako draga! Vred.

daturo, češ, da je po različnih križem-potih zašel tudi na Gorensko, in resno svarí ustavoverce, naj od „mladoslovencev“ jim ponujano tovaršijo odbijejo. Kar so tedaj „Novice“ že davno povedale, to čedalje očitnejše prihaja: mladoslovenci bi s „Tagblattarji“ radi v zvezo stopili; al ti so še toliko pošteni, da — ne marajo za-nje. Tako na Štajarskem, tako zdaj tudi na Kranjskem. Živi so „mladi“ že v grob položeni! Nobeden noče Zarnik-Vošnjako krame.

Mirnapeč na Dolenskem 17. avg. (*Klic na pomoč!*) Letos že dvakrat zeló nesrečno Mirnopeško faro je 12. dne t. m. zadela nova nesreča: Biškavas je v poli uri bila cela v ognji. Ne le pohištva in pridelki so pogoreli, temuč tudi nekaj živine se je zadušilo v grozovitem ognji, ki ga nismo mogli gasiti, ker žalibog! še nobene gasilnice nimamo. Bilo bi pa gotovo pogorelo vseh 28 hiš, ko bi ne bila v največi sili prišla vrla Trebanska gospoda: župan Tomšič in Vrhovšek z gasilnico svojo na pomoč ter z nepopisljivim trudom vendar 2 hiši, eno bajto in nekaj druzega blaga rešila. Bog plati vrlima rodoljuboma njuno dobroto! — Revščina pogorelcev je strašna; ogenj jim je še to mrvico vničil, kar so si letos pridelali. Zato trkamo na vrata naših rojakov, kjer ni bilo letošnje nesreče toliko, kot pri nas; naj pomagajo po svoji zmožnosti ubogim revežem, kateri vsi obupani posedajo in jočejo na pogorelih razvalinah. Lepo prosimo: usmilite se jih, pomagajte jim! Rus, župan.

Iz Ihana 10. avg. (*Peticija do sl. deželnega odbora in sl. deželne vlade.*) 21. julija t. l. se je vtrgala vrv, na katero je privezana ladija brodovja pri sv. Jakopu ob Savi, in ladijo z vsem, kar je bilo na njej, namreč s 3 ljudmi in 2 konjema, žene dereča voda naprej. K sreči je voda bila plitva, sicer bi se bila zgodila strašna nesreča; vse bi bilo vtonilo, kajti slaba in trohljiva ladija bila bi se na vsaki skali, ob vsakem drevesu razbila.

Ne spuščam se v obširno dokazovanje, kako potreben bil bi tukaj most, temveč omenim le to, da se tù kopiči krivica na krivico, in da komaj vem, o kteri naj bi prej govoril.

Brodnik, ki ima vožnjo na tej ladiji v najem, je brezvesten, sebičen človek; njemu je mar le za to, da vtika v svoj žep vožnino po 6 krajc. od konja, ki jo je sam določil. Ko se je lansko jesen Sava zavoljo velike vode nekoliko razširila, prišla mu je precej misel, s to takso za 1 krajc. pri konji poskočiti. Dasiravno pa se je voda davno že vlegla in je bilo polovice struge suhe, on je vendar ostal pri povišani tarifi. Ladija sama pa je v tako slabem stanu, da se mora človek vedno bati za svojega konja, ki bi si lahko noge polomil ali pa se še celó v vodo vdrl. Taka se je pripetila tudi meni; skoro bi bil ob najboljšega konja, kteremu se je mostič do ladije pod nogami vdrl. Le srčnost mojega hlapca mi je rešila 500 gold. vrednega konja. Kdo bi mi bil povrnil škodo, ako bi se mi bila nesreča zgodila? Ali sme najemničar za tako ladijo in tako orodje zahtevati vožnino od ljudí? Prav tako prišel je mlinar Anton Majdič iz Dola ob mladega, lepega konja, ki si je nogo zlomil. Čolna, ktera nosita most, sta tudi že tako slaba, da ne držita že vode več. Prav dobro se spominjam, da ju je brodnik že pred več leti kupil od drugega brodnika na Savi, ki ju je bil že izvrgel; toraj se mora misliti, da nista bila brez napak, ker taka reč je predraga, da bi si jo brodnik vsaki dan le iz veselja novo omislil.

Vprašam tedaj: ali take naprave ne grešijo zoper varnost življenja? Kako se mora kaj tacega trpeti? Bi ne morale take naprave, ki zadevajo komunikacijo, biti pod ostrim nadzorstvom cestnih in vodnih uradov? Je li žandar le zato na svetu, da pomaga davke izterjevati? Mu ni mar dolžnost opazovati take nevarnosti za življenje in premoženje ljudí?

Omeniti moram še, da sem se večkrat obrnil do c. k. okrajnega glavarstva Ljubljanskega s prošnjo, naj bi se ukazalo odpraviti take napake; ali po odstopu gosp. Pajka, kteri bi bil pri sv. Jakopu gotovo naredil že most in tako napravil ubogim prebivalcem tega kraja varno pot čez Savo, se za to cesto nihče več ne zmeni! Reklo se mi je samo, naj se obrnem do viteza Gariboldi-ja, ker spadajo ceste v tem okraju v njegovo področje. Al tudi ta gospod imel je le izgovore za-me, in tako se res ne morem več spomniti, kedaj se je ta cesta le z enim samim kamničkom posula. Edini kos ceste, ki spada pod mestno oblast, namreč od Kravjedolinske šrange proti Hrastju, se je letos popravljal, ker se je sl. mestni magistrat gotovo sramoval, za luže in mlake pobirati cestnino. Tuj popotnik gotovo bi ne bil mislil, da se po tej „vodeni cesti“ pride do ljudí in obrtnijskih krajev. Po hudem deževanji je pri brodovji na desnem bregu Save taka mlaka, da težek voz — od 15 do 20 centov — potrebuje čvetero konj, da ga iz mesta spravijo; večkrat pa se celó ne more voziti, ker obtičé kolesa v blatu. Ali mar brodnik nima dolžnosti, skrbeti za dober in trden mostič do ladije? Čemu se zemlja imenuje pot, ako se ne dá vsak čas voziti po njej!

Vrh vsega tega mora biti po noči voznik še dobre volje, da se mu poljubi prepeljati koga, in hlapcu moraš dati še kaj „za tobak“. Nagla pomoč zdravnika, ako ga hočeš iz Ljubljane na deželo, v takem slučaji še mogoča ni! (Kon. prih.)

Iz Šentvida pri Ljubljani. — V Klječah na Ježici je kmet, po imenu Piškot, ki rad po nemški žlobudra. Ne davno se pripeljeta dva gospôska v vas. Pri hiši stojí žena, ktero poprašata: ali je tukaj Piškotova hiša? Na odgovor, da — prašata: Kje je oče? — Žena pošlje po moža, ki je na njivi delal. Oče Piškot pride in gosposka bradača ga nagovorita po nemški, kar je očetu Piškotu tako dobro delo, kakor da bi bil piškote jesti dobil. V govoru mu dopovedujeta, da cesarske obligacije pešajo, v 14 dneh pa se utegnejo še rešiti, da se premené v druge bolje; — poslana sta od kantona, da pomagata očetu Piškotu. Dobri oče Piškot jima res izročí 3 obligacije po 100 gold. — da jih več nazaj ne bo! Oče Piškot zdaj vsaj še bolje nemški zná!

Dolensko 10. avg. (*Strahovito.*) 7. dne t. m. popoldne okoli pol 3. priženeta 2 moža 28 kónj iz Hrvaškega. V Kostanjevici bil je takrat ravno razdrt spodnji most, ki se je popravljal. Možema se mudí, toraj težko čakata, da se most toliko naredí, da se z živino more čez-nj. Ker sta boje plitvo Savo prebredla, mislita si, zakaj bi še Krke ne? Vrh tega bila sta boje nekoliko vinjena in nekdo jima korajžo daje, rekoč: za bokal vina priplavam jez s konji čez vodo. Eden teh mož silno korajžen se urno oglasí: če ti za bokal, zakaj pa jaz ne, in se s skupaj zvezanimi konji zakadí v globoko Krko prek mosta. Pa oj groza! — konj, kterega mož jaha, prešibek se potopí; mož hoče urno na zraven privezanega skočiti, al pri tem skoku pade med konjiča. Konja ga poteptata in mož v globočini ubit leží. Konji, na kratko skup zvezani, pričnó se grozno vrtiti, kopati in na vse mahati. Zdaj se pod most zakadé, in 23 se jih utopí! Le dva žrebeta, ki sta bila prosta in še 3 konji, kterim so se še o pravem času vrvice porezale, so bili rešeni. Lahko si mislite grozni krik ljudstva, al nikdo ne more blizo, da bi eno ali drugo živalco grozne smrti otel. Živina bila je večidel mlada. Britko je bilo gledati, ko so potem po 3, 4 konje na enkrat iz vode vlekli in je nazadnje jih 23

ležalo kraj reke. Našli so tudi moža. Bil je pravi korenjak, mlad, iz Hrušce poleg Novega grada (Castelnuovo) v Istri domá, kakor je pravil ves prepadeni ostali njegov tovarš. Grdo pa in surovo bilo je obnašanje nekterih nazočih. „Prav se mu je zgodilo, kaj ga je pa h.... nesel v Krko itd.“ Tudi ostalega nesrečnega so z divjim preklinjevanjem napadali. Take neobčutnosti in zarobljenosti bi si pač ne bil nikdo nadjal! In ko so imeli truplo umrlega v mrtvašnico na pokopališče zanesti, niso mogli četrtega dobiti, da bi bil za nosilnice prijel. „Bom pa sam na enem koncu nesel“ — pravi nek meščan, kar je tudi storil, a dolgo ni mogel, ker mrlič bil je silno težak. En žandar in še kaki 3 možaki, mislim, da meščani, pa so se vrlo lepo obnašali. Oni zaslužijo, da njih imena s častjo naznani, komur so dobro znani. — Prašamo pa: kako to, da se ni dalo nikjer oklicati, da bo most razdrt, da bi bili ljudje že pred za to vedeli, predno so v Kostanjevico prišli? Ko bi se bilo to oklicalo, šla bi bila ta dva s konji čez Križevski most in ne bila bi tako nesrečna. In kako to, da se pred razdrtim mostom ni nič pregradilo, kar se storí povsod, kjer se popravljajo mostovi? Ali bode politična gosposka pri tacih napakah in prestopkih svoje storila in ostro postopala??

Iz Ljubljane. — Rojstni dan presvitlega našega cesarja — 43. Njegove starosti — je bil v pondeljek v stolni cerkvi obhajan s slovesno sv. mašo, katero so gospod knezoškof peli.

— Nesrečnim Dolencem je presvitli cesar blagovolil darovati 800 gold.

— (*Iz seje deželnega odbora 16. avgusta.*) Za deželne štipendije za sprejem v deželno sadje- in vinorejsko šolo na Slapu se je oglasilo 19 mladenčev, izmed katerih so štipendijo dobili: Cotič Maks iz Vipave, Smukavec Andrej iz Podjele v Bohinji, Lenasi Luka iz Sajevč pri Hrenovicah, Judnič Jakob iz Krvačjega vrha pri Semiču, Stariha Janez iz Sel pri Semiču, Petrič Jakob iz Črešnovca pri Semiču, Vrščaj Jožef iz Črnomlja in Malik Ferd. iz Slapa. — V šolski svèt Radoliškega okraja je deželni odbor izvolil namesti izstopivšega svetovalca Franceta Prešelj-a iz Srednje vasí posestnika Šimna Repinca iz Broda v Bohinji. — Vsled prestopa sedanje babice Elizabete Valičeve v pokojni stan se razpiše služba babice na deželni porodišnici in šoli za babice. — Register obravnav vseh dosedanjih kranjskih deželnih zborov se dá v slovenskem in nemškem jeziku natisniti. — Za shrambo starega deželnega in pri deželni vladi spravljenega vice dom-arhiva se odloči in pripravi prostor v deželni hiši na novem trgu. — Služba zdravnika v P. P. Glavarjevi bolnišnici v Komendi pri sv. Petru se je začasno izročila okrajnemu zdravniku Edvardu Globočniku v Cerkljah.

— (*Beseda čitalnična na korist Dolencem*) ni samo donesla precejšnje pomočí ondašnjim nesrečnikom, temuč bila je tudi prav vesel večer gostom, med katerimi je bil tudi deželni glavar vitez dr. Kaltenegger. Gosp. Koceljev prolog je bil z jako veliko pohvalo sprejet in vse pesmi pod vodstvom g. pevovodje Valente popevane od krepkega našega pevskega zbora, med katerem so se odlikovali samospevi g. Puciharja, g. Medéna in g. Trdine, so zanimivale občinstvo; posebno navdušeno je bil pa sprejet Nedvedov zbor „ponočni pozdrav“ s prekrasnim samospevom Puciharjevim; veliki zbor: „kdo je mar?“ je tako priljubljen, da si je zmirom radostnega sprejema gotov. S pevskimi pieçami se je vrstila lepa produkcija c. kr. vojaške godbe pod vodstvom g. kapelnika Šinceljna; s posebno pohvalo je bil sprejet potpouri slovanskih pesem. Če dodamo še to, da gosp. Kam je skrbel za dobro postrežbo gostov, vidijo bralci naši, da so gostje po pravici zadovoljni bili s to veselico pod prostim nebom o prijazni noči.

— Čisti dohodek „besede“, katero je napravila 16. dne t. m. čitalnica Ljubljanska na korist po hudih nevihtah nesrečnim Dolencem, po vštetih večih doneskih, ki so jih darovali gosp. Valentin Bleiweis z 100 gld., — gosp. Franjo Souvan z 25 gld., — gosp. Ferdinand Souvan z 25 gold., — gosp. dr. J. Bleiweis z 20 gold., — gosp. Franc Ks. Souvan z 20 gold., — gosp. dr. E. H. Costa z 10 gold., — gosp. L. iz Postojne z 10 gold., — gospá Kogl Babeta z 10 gold., — gospodičine Blaznikove z 9 gold 50 krajc., — gosp. dr. Poklukar z 5 gold., — gosp. dr. Pogačnik iz Dunaja z 5 gold., — gosp. Valentin Krisper z 5 gold., — gosp. Franjo Ravnikar s 3 gold. 55 krajc., — gosp. Janez Murnik s 3 gold., — znaša skupaj 352 gold. 86 krajc., ki se je koj izročil c. k. dež. predsedstvu.

V Ljubljani dne 18. avgusta 1873.

Andrej Kremžar. Franjo Kadilnik.

— (*Očitno zahvalo*) izreka podpisani odbor vsem častitim gospodom, ki so včeraj prijazno sodelovali pri dobrotni „besedi“. Zavest, da so tako lepo pomagali nesrečnim svojim bratom, bodi jim najslajše povračilo njihovega truda. Tudi častiti c. k. vojaški mužični kapeli prisrčna zahvala!

V Ljubljani 17. avgusta 1873.

Čitalnični odbor.

— (*Ljubljanska hranilnica*) je v včerajšnji seji sklenila Dolencem darovati 3000 gold.

— Kakor unidan v Metliški okolici, je te dni po Notranjskem popadal stekel pes. Rojaki! le brž proč s takimi psi, ki so bili v kaki dotiki s sumljivim, — bolje je, da se jih 99 nedolžno pobije, kakor da 1 okužen ostane!

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Kedaj se razpišejo volitve za državni zbor, še ni gotovo. Da bodo pa še le oktobra meseca, kakor vladna nove „Presse“ piše, nočejo federalistični časniki verjeti ter pravijo, da je to le slepílo, da bi mi še odlašali priprave za volitve. — Iz Berlina se za gotovo sliši, da Bismark dela na vse strani v to, da v Dunajski državni zbor pride večina taka, ki sprejme Prusko-Nemške cerkvene postave, katere uničijo katoliško vero popolnoma. — V pondeljek (na rojstni dan presv. cesarja) so razglašena bila imena razstavnikov, ki v Dunajski razstavi dobijo častne diplome, medalje in pa pohvalna pisma. Kmalu povemo, kedo naših kaj dobí. — Zdaj še le znašajo dohodki vstopnine 1 miljon gold. Gosp. generaldirektor je pač „brez birta delal rajtengo“, ko je prerokoval, da potrošenih 17 miljonov se bo po vstopnini povrnilo, — po novih davkih, bi bil moral reči. — Le malo dni še — in začne se deželni zbor Hrvaški. „Obzor“ priduša ondašnji dvojni stranki, naj se zedinite, sicer bo svet videl, da Hrvaški narod je absolutno nesposoben za samovlado. Radovedni smo po takem, kako bodo tekle razprave zbora Zagrebškega. — Cesarski patent razpušča spet nektere graničarske polke in s 1. oktobrom vpeljuje vojno postavo od leta 1868; vojakov graničanov tedaj posihmal več ne bode.

Listnica vredništva. Gosp. dopisniku J. G. iz Novomeške okolice: Ker so dotično kandidaturo zadnje „Novice“ v dveh obširnih dopisih pretresale v Vašem smislu, počakajmo odgovora na interpelacijo.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Založnik: Jožef Blaznikovi dedici v Ljubljani.